

Spis treści

Przedmowa do wydania polskiego	15
Przedmowa	19
Proponowane układy skróconych kursów	25
Część 1	
Wprowadzenie	
Rozdział 1	
Wprowadzenie do gospodarki i ekonomii	28
1.1. Trzy zagadnienia ekonomii	29
Szoki cenowe na rynku ropy naftowej	29
Podział dochodu	31
Rola państwa	34
1.2. Rzadkość zasobów i ich alternatywne zastosowania: krzywa możliwości produkcyjnych	36
1.3. Rola rynku	40
Gospodarka nakazowa	41
„Niewidzialna ręka”	42
Gospodarka mieszana	43
1.4. Ekonomia pozytywna i normatywna	43
1.5. Mikroekonomia i makroekonomia	45
Jak maksymalnie skorzystać z tego rozdziału	48
Podsumowanie	48
Podstawowe pojęcia	49
Problemy sprawdzające	49
Rozdział 2	
Narzędzia analizy ekonomicznej	51
2.1. Dane ekonomiczne	52
Źródła danych	52
Tablice i wykresy	53
Szeregi czasowe danych	53
Dane przekrojowe	55
2.2. Wskaźniki	56
Wykorzystanie wskaźników cen jako wielkości przeciętnych	57

Wskaźnik cen detalicznych i inne wskaźniki	58
2.3. Wielkości nominalne i realne	59
Ceny realne (relatywne)	60
Siła nabywcza pieniądza	61
2.4. Sposoby mierzenia zmian wielkości ekonomicznych	61
2.5. Modele ekonomiczne	62
O budowie modeli ogólnie	64
2.6. Modele ekonomiczne a dane ekonomiczne	64
Empiryczne potwierdzenie teorii	65
Wykresy punktowe	66
2.7. Wykresy, linie i równania	69
Wykreślanie linii na wykresach punktowych	69
Czytanie wykresów	70
2.8. Końcowe spojrzenie na założenie: pozostałe czynniki nie zmienione	72
2.9. Teorie ekonomiczne a rzeczywistość	75
2.10. Niektóre uwagi krytyczne w stosunku do ekonomii i ekonomistów	75
Podsumowanie	78
Podstawowe pojęcia	79
Problemy sprawdzające	79

Rozdział 3

Popyt, podaż i rynek	82
3.1. Rynek	82
3.2. Popyt, cena, równowaga rynkowa	83
Rynek i cena równowagi	84
3.3. Krzywe popytu i podaży	86
3.4. Co kryje się za krzywą popytu?	88
Ceny innych dóbr	88
Dochody nabywców	89
Gusty	90
3.5. Przesunięcia krzywej popytu	90
3.6. Co kryje się za krzywą podaży?	92
Technika	93
Koszty produkcji	93
Interwencja państwa	93
3.7. Przesunięcia krzywej podaży	94
3.8. Papięz a cena ryb	95
3.9. Wolny rynek i kontrola cen	95
3.10. Czy sprzedawcy i nabywcy reagują na zmiany cen?	101
3.11. Co, jak i dla kogo	102
Podsumowanie	105
Podstawowe pojęcia	107
Problemy sprawdzające	107

Część 2

Mikroekonomia pozytywna

Rozdział 4

Reakcje popytu na zmiany cen i dochodów	110
4.1. Reakcje popytu na zmiany cen	111
Popyt elastyczny i nieelastyczny	115
Determinanty elastyczności cenowej	115
Przykłady elastyczności cenowej	116
Wykorzystanie elastyczności cenowej	116

4.2. Cena, wielkość popytu i suma wydatków	118
Ceny biletów na mecze piłki nożnej	120
4.3. Inne przykłady zastosowań cenowej elastyczności popytu	121
Oplaty za przejazd metrem	121
Pierwszy „szok naftowy”	122
Mróz na plantacjach kawy	122
Rolnicy wobec nieurodzaju	123
4.4. Krótki i długi okres	123
Jak długi jest „długi okres”?	124
4.5. Elastyczność mieszana popytu	126
4.6. Wpływ dochodu na popyt	127
Dobra normalne oraz dobra niższego i wyższego rzędu	128
Wykorzystanie elastyczności dochodowej popytu	130
4.7. Wpływ inflacji na kształtowanie się popytu	131
Podsumowanie	133
Podstawowe pojęcia	134
Problemy sprawdzające	134

Rozdział 5

Teoria wyboru konsumenta	136
5.1. Zasady wyboru konsumenta	136
Ograniczenie budżetowe	136
Linia budżetowa	137
Gusty	139
Krzywe obojętności jako sposób prezentacji gustów	141
Maksymalizacja użyteczności a wybór konsumenta	144
5.2. Dostosowanie do zmian dochodu	147
Ścieżki wzrostu dochodu	149
5.3. Dostosowania do zmian cen	149
Zmiany cen a linia budżetowa	150
Efekt substytucyjny i efekt dochodowy	151
Mieszana cenowa elastyczność popytu	153
Wpływ zmian cen na wielkość popytu: podsumowanie	155
5.4. Od indywidualnej do rynkowej krzywej popytu	156
5.5. Dobra komplementarne i dobra substytucyjne	158
5.6. Transfery gotówkowe i rzeczowe: co jest lepsze dla konsumenta?	159
Podsumowanie	160
Podstawowe pojęcia	162
Problemy sprawdzające	162

Rozdział 6

Produkcja dostarczana przez przedsiębiorstwa: utargi i koszty	164
6.1. Organizacja przedsiębiorstwa	165
6.2. Przychody, koszty i zyski	167
Rachunki pozostające do spłaty	168
Kapitał a amortyzacja	168
Zapasy	170
Kredyty	170
Bilans	170
Zyski	172
Koszt alternatywny a koszt księgowy	172
6.3. Maksymalizacja zysku w przedsiębiorstwie	174
Własność a kontrola	174

6.4. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa: analiza ogólna	175
Minimalizacja kosztów	176
Krzywa kosztów całkowitych	176
Utarg (przychód) całkowity	177
6.5. Koszt krańcowy i utarg krańcowy	178
Koszt krańcowy	179
Utarg krańcowy	181
Wykorzystanie utargu krańcowego i kosztu krańcowego do określania rozmiarów produkcji.	183
Koszt całkowity i utarg całkowity a koszt krańcowy i utarg krańcowy	184
Koszt krańcowy i utarg krańcowy: ilustracja graficzna	185
6.6. Krzywe kosztów krańcowych i utargu krańcowego $MC = MR$	186
Wpływ zmian kosztów na wielkość produkcji	187
Wpływ przesunięcia krzywej popytu na wyroby przedsiębiorstwa na wielkość produkcji	187
Czy przedsiębiorstwa znają przebieg funkcji swoich kosztów krańcowych i utargu krańcowego?	188
Podsumowanie	189
Podstawowe pojęcia	190
Problemy sprawdzające	190

Rozdział 7

Rozwinięcie teorii podaży: koszty a produkcja	192
7.1. Nakłady i wyniki	194
Funkcja produkcji	194
7.2. Koszty a wybór technologii	196
Minimalizacja kosztów: wybór technologii	196
Czynnikochłonność produkcji	197
Zmiany cen czynników produkcji a wybór metod wytwarzania	197
Przykład firmy General Motors raz jeszcze	198
7.3. Koszty całkowite, krańcowe i przeciętne w długim okresie	200
Koszty całkowite i koszty krańcowe w długim okresie	200
Długookresowe koszty przeciętne	201
7.4. Korzyści i niekorzyści ze skali produkcji	202
Korzyści skali	203
Niekorzyści skali	204
Korzyści skali w praktyce	205
7.5. Koszty przeciętne a koszty krańcowe	208
7.6. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa w długim okresie	209
7.7. Krzywe kosztów w krótkim okresie a prawo malejących przychodów	211
Koszty stałe i koszty zmienne w krótkim okresie	212
Krańcowy produkt pracy a malejąca krańcowa produktywność	213
Koszty krańcowe w krótkim okresie	215
Koszty przeciętne w krótkim okresie	216
7.8. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa w krótkim okresie	218
7.9. Koszty w krótkim i długim okresie	220
Podsumowanie	223
Podstawowe pojęcia	225
Problemy sprawdzające	226

Rozdział 8

Konkurencja doskonała i pełny monopol: skrajne przypadki struktury rynku	228
8.1. Konkurencja doskonała	229
8.2. Decyzje produkcyjne przedsiębiorstwa w warunkach konkurencji doskonałej	232
Krzywa podaży przedsiębiorstwa w krótkim okresie	232

Krzywa podaży przedsiębiorstwa w długim okresie	233
Wejście i wyjście	234
Decyzje przedsiębiorstwa wolnokonkurencyjnego o podaży w krótkim i długim okresie	235
8.3. Krzywe podaży gałęzi	236
Krzywa podaży gałęzi w krótkim okresie	236
Porównanie krzywej podaży gałęzi w krótkim i długim okresie	237
Pozioma długookresowa krzywa podaży gałęzi	239
8.4. Statyka porównawcza w przypadku gałęzi wolnokonkurencyjnej	241
Wpływ wzrostu kosztów	241
Przesunięcie krzywej popytu rynkowego: przykład przemysłu węglowego	243
8.5. Konkurencja na rynkach światowych	247
Równowaga na rynku wewnętrznym	248
Wpływ zmian w gospodarce światowej na rynek krajowy	249
Handel zagraniczny jako amortyzator wstrząsów	249
8.6. Czysty monopol: odwrotny przypadek skrajny	250
8.7. Poziom produkcji zapewniający zysk maksymalny w monopolu	251
Produkcja maksymalizująca zysk	252
Statyka porównawcza w przypadku monopolisty	254
8.8. Produkcja i cena w warunkach monopolu i konkurencji doskonałej	255
Porównanie gałęzi wolnokonkurencyjnej z monopolem wielozakładowym	255
Porównanie monopolu jednozakładowego z gałęzią wolnokonkurencyjną	257
8.9. Brak krzywej podaży w warunkach monopolu	259
Monopol różnicujący ceny	260
8.10. Monopol a postęp techniczny	263
Podsumowanie	264
Podstawowe pojęcia	265
Problemy sprawdzające	266

Rozdział 9

Struktura rynku i konkurencja niedoskonała	268
9.1. Dlaczego struktury rynku się różnią?	269
Fakty dotyczące struktury rynku	272
9.2. Konkurencja monopolistyczna	273
9.3. Oligopol i współzależność	276
Korzyści ze zмовы	276
Kartele	277
Złamana krzywa popytu w oligopolu	278
9.4. Teoria gier a decyzje współzależne	279
Porozumieć się czy oszukać? Raz jeszcze przykład kartelu	280
9.5. Wejście i możliwa konkurencja	283
Rynki sporne	283
Niezamierzone bariery wejścia	284
9.6. Strategiczne odstraszenie konkurentów	285
9.7. Nauki płynące z nowej ekonomii przemysłu	287
Podsumowanie	288
Podstawowe pojęcia	289
Problemy sprawdzające	290

Rozdział 10

Analiza rynków czynników produkcji: rynek pracy	292
10.1. Długookresowy popyt przedsiębiorstwa na czynniki produkcji: ceny czynników i wybór techniki produkcji	294
10.2. Krótkookresowy popyt przedsiębiorstwa na pracę	298

	Monopol i monopson	301
	Zmiany popytu przedsiębiorstwa na pracę	303
10.3.	Krzywa popytu gałęzi na pracę	305
10.4.	Podaż pracy	306
	Indywidualne decyzje dotyczące podaży pracy: czas pracy	306
	Indywidualna podaż pracy: stopień aktywności zawodowej	309
	Podaż pracy w gałęzi	313
10.5.	Równowaga na rynku pracy w gałęzi	314
10.6.	Dochody transferowe i renta ekonomiczna	316
10.7.	Równowaga na rynku pracy: fikcja czy rzeczywistość?	319
	Porozumienia o płacach minimalnych	319
	Związki zawodowe	320
	Efekty skali	320
	Swoi i obcy	321
	Koncepcja płacy opartej na wydajności	321
10.8.	Place i zatrudnienie w Wielkiej Brytanii	322
	Podsumowanie	324
	Podstawowe pojęcia	326
	Problemy sprawdzające	327

Rozdział 11

	Kapitał ludzki, dyskryminacja i związki zawodowe	333
11.1.	Kapitał ludzki	335
	Związek między wiekiem i zarobkami a wykształceniem	336
	Rynek pracowników wykształconych	337
	Inwestowanie w kapitał ludzki: analiza kosztów i korzyści	338
	Popyt na wyższe wykształcenie w Wielkiej Brytanii	339
	Kształcenie ustawiczne a rozkład dochodów w zależności od wieku	340
	Sygnalizacja	342
11.2.	Dyskryminacja	344
	Zatrudnienie i różnice płacowe między mężczyznami a kobietami	344
	Dostęp do wykształcenia	347
	Dyskryminacja rasowa	349
11.3.	Związki zawodowe	350
	Działalność związków	351
	Stopień zorganizowania w związkach a różnice płac	354
	Place związkowe jako różnice wyrównawcze	354
	Negocjacje zbiorowe i strajki	355
	Podsumowanie	357
	Podstawowe pojęcia	358
	Problemy sprawdzające	358

Rozdział 12

	Kapitał i ziemia: uzupełnienie analizy rynków czynników produkcji	360
12.1.	Kapitał rzeczowy (fizyczny)	362
12.2.	Ceny usług kapitału, stopy procentowe i ceny aktywów	364
	Odsetki i wartość zaktualizowana	365
	Wycena aktywów: przykład	367
	Realna i nominalna stopa procentowa: inflacja i wartość zaktualizowana	369
	Od czego zależy poziom realnej stopy procentowej?	369
12.3.	Popyt na usługi kapitału	371
	Gałęziowa krzywa popytu na usługi kapitału	372

12.4. Podaż usług kapitału	373
Podaż usług kapitału w krótkim okresie	373
Podaż usług kapitału w długim okresie	374
12.5. Równowaga i procesy dostosowawcze na rynku usług kapitału	377
Procesy dostosowawcze na rynku usług kapitału	377
Procesy dostosowawcze w krótkim i długim okresie	378
Dalsze przykłady krótko- i długookresowych procesów dostosowawczych	379
12.6. Ceny dóbr kapitałowych	380
12.7. Ziemia i renta gruntowa	381
12.8. Podział zasobu ziemi między konkurencyjne zastosowania	382
12.9. Ponownie trochę faktów	383
12.10. Podział dochodów w Wielkiej Brytanii	387
Funkcjonalny podział dochodu	387
Podmiotowy podział dochodu	389
Podsumowanie	390
Podstawowe pojęcia	392
Problemy sprawdzające	393

Rozdział 13

Ryzyko w działalności gospodarczej	396
13.1. Indywidualna postawa wobec ryzyka	396
Unikanie ryzyka a malejąca użyteczność krańcowa	398
13.2. Ubezpieczenie a ryzyko	400
Ryzyko moralne	403
Selekcja negatywna	403
Dyskryminacja czy zdrowa praktyka ubezpieczeniowa?	404
13.3. Niepewność a przychody z posiadanych aktywów	405
13.4. Wybór portfela inwestycyjnego	407
Wybór między ryzykiem a dochodem	408
Różnicowanie portfela	408
Różnicowanie aktywów o skorelowanych przychodach	410
Współczynnik beta	411
Inne przypadki różnicowania	412
13.5. Ryzyko, dochody a równowaga	412
13.6. Efektywny rynek aktywów	414
Weryfikacja teorii rynków efektywnych	415
Gorączka spekulacyjna	417
13.7. Nieco więcej o niepewności	418
Rynki asekuracyjne i rynki transakcji terminowych	418
Wyrównawcze różnice płac	420
Podsumowanie	422
Podstawowe pojęcia	424
Problemy sprawdzające	424

Część 3

Ekonomia dobrobytu

Rozdział 14

Wprowadzenie do ekonomii dobrobytu	428
14.1. Równość i efektywność	429
Równość	429
Efektywna alokacja zasobów	429

14.2.	Konkurencja doskonała a efektywność w sensie Pareto	431
	Równowaga w warunkach wolnej konkurencji	431
	Równość i efektywność	435
14.3.	Zakłócenia i rozwiązywanie „drugie po najlepszym”	436
	Opodatkowanie jako zakłócenie	437
	Rozwiązanie „drugie po najlepszym”	439
14.4.	Zawodność rynku	442
14.5.	Efekty zewnętrzne	443
	Różnice między prywatnymi a społecznymi kosztami i korzyściami	443
	Prawa własności a efekty zewnętrzne	446
14.6.	Problem zanieczyszczenia środowiska	449
	Zatrucie powietrza	449
	Zanieczyszczenie wód	449
	Ocena polityki ochrony środowiska w Wielkiej Brytanii	450
	Oddziaływanie za pomocą cen a ograniczenia ilościowe	451
14.7.	Inne przypadki braku rynku: czas i ryzyko	452
14.8.	Jakość, zdrowie i bezpieczeństwo	455
	Udostępnianie informacji	455
	Stanowienie norm	457
	Podsumowanie	458
	Podstawowe pojęcia	461
	Problemy sprawdzające	461

Rozdział 15

Podatki a wydatki publiczne: państwo i alokacja zasobów	463
15.1. Opodatkowanie i wydatki publiczne w Wielkiej Brytanii	466
15.2. Państwo w gospodarce rynkowej	467
Dobra publiczne	467
Płatności transferowe a redystrybucja dochodów	470
Dobra społecznie pożądane i niepożądane	472
15.3. Zasady opodatkowania	473
Rodzaje podatków	473
Podatki a równość	475
Ciężar podatku	476
Opodatkowanie, efektywność i marnotrawstwo	478
Czy podatki muszą powodować zakłócenia?	479
15.4. Opodatkowanie a ekonomia podaży	481
15.5. Wybór publiczny	483
Głosowanie	484
Prawodawcy	486
Urzednicy państwowi	486
Podsumowanie	487
Podstawowe pojęcia	489
Problemy sprawdzające	489

Rozdział 16

Polityka ochrony konkurencji i polityka przemysłowa	491
16.1. Społeczny koszt monopolu	492
Podział zysków monopolistycznych	494
16.2. Regulowanie prywatnych monopolii w Wielkiej Brytanii	495
Przepisy o ochronie konkurencji w Wielkiej Brytanii	497

	Realizacja polityki antymonopolowej w Wielkiej Brytanii	498
	Ograniczanie konkurencji	499
	Ocena polityki ochrony konkurencji w Wielkiej Brytanii	499
16.3.	Fuzje	501
	Koncentracja i fuzje przedsiębiorstw w Wielkiej Brytanii	502
	Kontrola fuzji przedsiębiorstw w Wielkiej Brytanii	504
	Czy fuzje przynosiły korzyści?	505
16.4.	Kontrola monopolu naturalnego	505
	Problem monopolu naturalnego	505
	Rekapitulacja	508
16.5.	Polityka przemysłowa	509
	Wynalazki i system patentowy	509
	Badania i prace rozwojowe	510
	Międzynarodowa konkurencja strategiczna	511
	Przemysły wschodzące i gasnące	513
	Podsumowanie	514
	Podstawowe pojęcia	516
	Problemy sprawdzające	517

Rozdział 17

	Nacjonalizacja i prywatyzacja	518
17.1.	Znacionalizowane gałęzie w Wielkiej Brytanii	519
	Argumenty na rzecz nacjonalizacji	519
	Decyzje inwestycyjne	520
	Decyzje dotyczące cen	523
17.2.	Gałęzie znacionalizowane i polityka państwa	529
	Ocena dokonań sektora znacionalizowanego	530
17.3.	Przedsiębiorstwa prywatne czy publiczne?	531
	Bodźce dla menedżerów w sektorze prywatnym	531
	Bodźce dla menedżerów w sektorze publicznym	532
	Znaczenie własności	532
	Czy chodzi o sprzedaż rodzinnych sreber?	533
17.4.	Prywatyzacja w praktyce	534
	Silna konkurencja i dobre wyniki	535
	Gałęzie częściowo konkurencyjne, częściowo regulowane	535
	Sila rynkowa a regulacja	535
	Podsumowanie	537
	Podstawowe pojęcia	538
	Problemy sprawdzające	538

Rozdział 18

	Równowaga ogólna a ekonomia dobrobytu	540
18.1.	Krzywa możliwości produkcyjnych gospodarki	541
18.2.	Wyznaczenie krzywej możliwości produkcyjnych	542
	Krańcowa stopa transformacji	544
18.3.	Konsumpcja i efektywna alokacja zasobów	546
18.4.	Osiągnięcie krzywej możliwości produkcyjnych	548
	Inna interpretacja krańcowej stopy transformacji i stosunku cen	551
18.5.	Konsument i równowaga ogólna	551
	Ogólna równowaga w warunkach konkurencji	552
18.6.	Zastrzeżenia	556

18.7.	Ekonomia zakłóceń	557
18.8.	Oszczędności, inwestycje i stopa procentowa	559
	Inwestycje i krzywa możliwości produkcyjnych	559
	Krzywe obojętności a oszczędności	561
	Stopa procentowa odpowiadająca równowadze	562
	Podsumowanie	565
	Podstawowe pojęcia	566
	Problemy sprawdzające	566
	Indeks rzeczowy	568